

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
художньо-графічний факультет
кафедра технологічної та професійної освіти

МАТЕРІАЛИ

**І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

«ІННОВАТИКА В ОСВІТІ, ДИЗАЙНІ ТА МИСТЕЦТВІ»

23-24 травня 2024 р.

м. Одеса

УДК: 001.895 [378+7.05+7] (08)

Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (*протокол № 17 від 27.06.2024 р.*)

Рецензенти:

Бредньова Віра Петрівна, кандидат технічних наук, професор кафедри
нарисної геометрії та інженерної графіки Одеської державної академії
будівництва та архітектури;

Бартенева Ірина Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Інноватика в освіті, дизайні та мистецтві : матеріали I Всеукраїнської
науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 23-24 травня
2024 року. Одеса: Університет Ушинського, 2024. 121 с.

До збірника ввійшли матеріали I Всеукраїнської науково-практичної
конференції «Інноватика і освіті, дизайні та мистецтві», яка відбувалася у
Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» 23-24 травня 2024 року.

Матеріали конференції відображають науково-дослідницькі та
методико-орієнтовані підходи та сучасні тенденції, щодо використання
різноманітних інновацій, актуальних проблем в освіті, дизайні та мистецтві в
контексті сьогодення.

Збірник призначений для науковців (докторанти, аспіранти,
магістранти), здобувачів вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти,
педагогічних працівників різних типів закладів освіти, художників,
дизайнерів, представників творчих спілок, арт-ринку.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності в
текстах доповідей несуть їх автори.

© Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського», 2024

© Колектив авторів, 2024

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

<i>Артемяева І. С., Богданов О. Д.</i> АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ	7
<i>Бартенева І. О., Краснобаєва А. Ф.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ	11
<i>Berezovska K. V., Shkatulyak N. M.</i> INFORMATION TECHNOLOGIES IN PEDAGOGICAL RESEARCH	15
<i>Гончаренко Н. Л.</i> РОЗДІЛ «ПЕДАГОГІКА» У ФОНДІ ЦІННОЇ ТА РІДКІСНОЇ ЛІТЕРАТУРИ БІБЛІОТЕКИ УНІВЕРСИТЕТУ УШИНЬСЬКОГО ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ	19
<i>Дворядкіна Т. О., Козак В. І.</i> ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ	25
<i>Дишель Г. В.</i> ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ	28
<i>Калініченко І. І., Усов В. В.</i> АБСТРАКТНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ В ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	33
<i>Квасикова Г. С.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ДИЗАЙН-МЕНЕДЖМЕНТУ НА ДЕННОМУ ВІДДІЛЕННІ «ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ, ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ ТА ЕЛЕКТРОМЕХАНІКИ, ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ» ВСП «ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ ВИМІРЮВАНЬ ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗВ'ЯЗКУ» ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ МАРКЕТИНГОВОГО УПРАВЛІННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ПОПИТУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ	36

принципів для успішного та етичного впровадження новітніх технологій у освітній процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. UNESCO Recommendation on the ethics of artificial intelligence. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/recommendation-ethics-artificial-intelligence>.

2. Огірко О. В., Огірко І. В. Морально-критичні принципи електронної освіти і штучного інтелекту. *Успіхи і досягнення у науці*, 2024. №1(1). С. 454-467.

3. Бердо Р. С., Расюн В Л., Величко В. А. Штучний інтелект та його вплив на етичні аспекти наукових досліджень в українських закладах освіти. *Академічні Візії*, 22. Київ, 2023. 10 с.

ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ – ДИЗАЙНЕРІВ

Дишель Ганна Вадимівна

старший викладач

*кафедри західних і східних мов та методики їх навчання
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна.*

Ключові слова: дидактичні принципи, методичні принципи, друга іноземна мова (ІМ2), дизайн, професійна освіта.

Проблема дидактико-методичних принципів навчання в психолого – педагогічній літературі має довгий історичний шлях розвитку. Так, у роботах видатних вчених минулого (Я. А. Коменського, І. Г. Пестолоцці, Ф. А. Дистервега, К. Д. Ушинського та ін.) були визначені дидактичні принципи (доступності, свідомості, посильності, науковості, систематичності, наочності та ін.), що відображають закономірності навчального процесу. В методиці навчання іноземних мов їх дослідженням займався М. Щукін, Н. Жовтук. В рамках даної роботи під «принципами навчання», будемо розуміти такі положення, які керують процесом навчання, та висувають певні вимоги до його організації та проведення [4, с. 29].

В роботах сучасних методистів (Л. Веремюк) принципи розглядалися в контексті навчання другої іноземної мови [1, с. 62].

Проте, вони вимагають оновлення, відповідно до сучасних реалій нашого життя. Воєнні дії в Україні призвели до того, що студенти вимушені емігрувати за кордон та вивчати ІМ2 в скорочений термін. Для її якнайшвидшого засвоєння шукаються шляхи та добираються засоби застосування інформаційно-комунікаційних технологій, що вимагає високого рівня цифрової грамотності всіх сторін навчально – виховного процесу. На жаль, сучасна українська система освіти не в змозі забезпечити знаннями молодь в необхідному обсязі, тому останні роки все частіше популярним джерелом навчання виступають соціальні мережі та YouTube, де блогери – самоучки та/або однолітки, які вивчили іноземною мову самостійно, діляться власним досвідом. За рідким винятком, носіями інформації можуть виступати кваліфіковані викладачі ІМ2. Тому вважаємо необхідним: 1) з'ясувати, які дослідження проводилися стосовно цієї проблеми в науці за останні часи; 2) виокремити інноваційні дидактико-методичні принципи, на які спирається сучасна методика навчання ІМ2; 3) запропонувати такі дидактико-методичні принципи, які буде доцільно використовувати при навчанні ІМ2 студентів за спеціальністю 015 Професійна освіта (Дизайн). Ця категорія молоді була обрана у зв'язку з тим, що саме вони максимально пробують творчо реалізувати себе в іноземних країнах, а знання ІМ2 виступає необхідною умовою для цього.

С. Шумаєва використовувала наступні дидактичні принципи навчання іноземних мов: інтерактивності, комунікації, диференціації, модульності, міжмовної аналогії, побудови іноземного мовлення на відомому рідною мовою змісті, аудіювання [9, с. 2].

В роботі С. В. Король до традиційних принципів були, крім інших, віднесені: систематичності та послідовності, доступності, наочності, зв'язку навчання з життям, урахування вікових особливостей студентів [3, с. 1].

В дослідженні С. Новікової розглядалися такі, як колективності, єдності процесу соціалізації, формування соціокультурних цінностей, професійної спрямованості навчальної діяльності, проблемності, особистої відповідальності, принцип досягнення мети та здійснення діагностування [5, с. 120].

Традиційні дидактичні принципи створюють умови для реалізації методичних принципів, серед яких виділяють наступні: комунікативності, домінуючої ролі вправ, функціональності,

ситуативно-тематичного упорядкування та репрезентації навчального матеріалу, урахування рідної мови, професійної спрямованості (Н. Жовтюк); міжкультурної, соціокультурної, когнітивно – інтелектуальної спрямованості навчання, взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності, використання контрастивного підходу, урахування лінгвістичного та навчального досвіду, текстової спрямованості (О. М. Панзига); системності, індивідуалізації, розвитку мовленнєвої активності, самостійності, колективної взаємодії, особистісно-орієнтованого спілкування, рольової організації навчально-виховного процесу, концентрованості, поліфункціональності вправ (В. В. Токмань); інтенсифікації навчання, «від простого до складного» (С. С. Чорна) [2,6,7,8].

Запропоновані дидактичні та методичні принципи надають можливість виокремити ті з них, які, на нашу думку, буде доцільно використовувати при навчанні ІМ2 студентів за спеціальністю 015 Професійна освіта (Дизайн).

По – перше, зазначимо, що при вивченні ІМ2 відбувається взаємовплив декількох мов, де рідна виступає опорою, а ІМ1 використовуються для міжлінгвістичних порівнянь. При цьому, слід ураховувати, що мета набуття ІМ2 – не тільки професійна, а й соціально - побутова комунікація, яка формується в діалогічному й монологічному мовленні. Одже, *принцип комунікативності* будемо вважати одним з провідних. Він визначає відбір і організацію мовного матеріалу, тем, ситуацій спілкування (зміст навчання); використання різних прийомів і засобів, які моделюють ситуації реального спілкування, а також поведінку учасників навчального процесу (організацію навчання).

По – друге, використання мовної здогадки, перенос з однієї мови в іншу вмінь й засобів користуватися нею, дозволяють виокремити *принцип урахування лінгвістичного та навчального досвіду*. Він дозволяє підібрати матеріал таким чином, щоб накопичування мовного досвіду відбувалося поетапно. Так, спочатку вивчаються слова – інтернаціоналізми, потім такі, о значенні яких можна здогадатися з контексту, й тільки потім лексичні одиниці, які притаманні безпосередньо ІМ2.

По – третє, обмежений термін часу, відведений на оволодіння ІМ2, передбачає певну сконцентрованість й підбір змісту навчання таким чином, щоб максимально активізувати інтелектуальні здібності

студентів й впливати на формування різних асоціативних зв'язків. Це стає можливим завдяки: а) використанню тримовних словників; б) наявності аутентичних засобів навчання; в) проживанню в іншомовному середовищі; г) ефективному використанню технічних й телекомунікаційних технологій; г') свідомості й вмотивованості при вивченні мови. Вона досягається в процесі обговорення й розв'язання різних комунікативних завдань. Дотримання таких умов дозволяє реалізуватися *принципу інтенсифікації навчання*.

В – четвертих, при вивченні ІМ2, якщо між нею й ІМ1 існують схожості, доцільно використовувати порівняння та співставлення, але якщо аналогів між ними немає, то обов'язковим є пошук розбіжностей. Це знайшло реалізацію у *принципі контрастивного підходу у навчанні*, який дозволяє уникати мовної інтерференції. Наприклад, застосування правил-інструкцій, для розкриття незнайомого мовного явища, максимально якісно справиться з цим завданням.

В – п'ятих, розуміння студентами, що дає їм практичне використання ІМ2 та які перспективи їх очікують в іншомовному середовищі реалізується через *принцип функціональності в навчанні іноземної мови*. Він передбачає постановку мети, яка відповідає реальним можливостям тих, хто навчається й її досягнення. Також він тісно пов'язаний з *принципом професійної спрямованості*, який дозволяє студентам свідомо оцінювати якість процесу набуття знань, навичок та формування комунікативних вмінь й корегувати його відповідно до значимості для майбутньої діяльності.

Розглянуті дидактико-методичні принципи: комунікативності, урахування лінгвістичного та навчального досвіду, функціональності, інтенсифікації та контрастивного підходу у навчанні, професійної спрямованості вважаємо найбільш ефективними для організації навчання ІМ2 студентів за спеціальністю 015 Професійна освіта (Дизайн). Вони дозволяють охопити навчальний процес з різних сторін та побудувати його максимально ефективно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Веремюк Л. Л. Принципи навчання другої іноземної мови // Теоретико-методичні засади вивчення англійської мови (партнерство школи й університету): матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (30 березня 2018 року, м. Умань). Умань: ФОП

- Новожилов С. В., 2018. С.59-65. URL : <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/9343/1/нашаконф2018.pdf>
2. Жовтюк Н. Дидактико – методичні принципи формування лексичної компетентності у майбутніх учителів у процесі навчання англійської мови після німецької. 2013. URL: https://cusu.edu.ua/download/conf2013/section2/article_zhovtyuk.pdf
3. Король С. В. Роль традиційних принципів навчання у викладанні іноземних мов. URL: https://www.rusnauka.com/24_NNP_2012/Pedagogica/5_115755.doc.htm
4. Курлянд З. Н., Хмелюк Р. І., Семенова А. В. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / за ред. З. Н. Курлянд. Київ : Знання, 2005. 399 с.
5. Новікова Т. Дидактичні принципи викладання іноземної мови майбутнім офіцерам-прикордонникам. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*, 2016. №2. С. 118-127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadpcpn_2016_2_12
6. Панзига О. М. Реалізація дидактичних та методичних принципів у процесі формування рецептивних мовних компетентностей другої іноземної мови у майбутніх учителів. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. 2014, Вип. 23. С. 129-138. URL: http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3338/1/8._Панзига_О.М.pdf
7. Токмань В. В. Методичні принципи інтенсивного навчання іноземних мов. *Гельветика*. 2019. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/7099/1/Токмань%20В.В.%20Методичні%20принципи%20інтенсивного%20навчання%20іноземних%20мов.pdf>
8. Чорна С. С. Особливості навчання другої іноземної мови студентів немовних спеціальностей. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітніх школах*. 2013, Вип.33(86). С.645- 651. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2013_33_108
9. Шумаєва С. Дидактичні особливості вивчення студентами немовних спеціальностей іноземних мов. 2016 URL : https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/26/visnuk_16.pdf